

Avrupalı Gazeteciler AB'den umutlu

Seda Domaniç Basev, Radikal
4 Mayıs 2006

AB ile ilgili tartışma platformlarının sürekliliği, sürecin dinamiklerinin ne kadar hızla değişebileceğini göstermek açısından büyük önem taşıyor. Örneğin bu seneki Radikal-EDAM İstanbul Toplantısı bir öncekiyle karşılaştırıldığında en dikkat çekici farklardan biri, Avrupalı gazeteciler arasında Birliğin geleceğine karşı duyulan iyimserlik ve özgüven dalgasının yeniden yayılmış olması. Geçen yıl toplantı, Fransa ve Hollanda'daki referandum sonuçlarını takiben yapılan 16-17 Haziran Brüksel Zirvesi'nin hemen ardında gerçekleşmişti ve Avrupa'nın bir anda kendini içinde bulunduğu "gelecek krizinin" en belirsiz günlerine rastlamıştı. O dönemde karşılıklı fikir alışverişinden edinilen kanı, kesinlikle biz Türklerin Birlik üyelerine oranla geleceğe çok daha umutlu baktığı yönündeydi. Bir anlamda, masanın çevresinde Birliğin potansiyeline inanan bir tek bizler kalmış gibiydik. Bu yıl ise görünen resim, İrlandalı bir gazetecinin Churchill'den ödünç aldığı deyimle söylediği gibi, "kötü, ama çaresiz değil." En azından anayasa referandum sonuçlarının bir dolaylı faydası uzun süredir ertelenen "iç değerlendirme" ya da "kendi üzerine düşünme" sürecini başlatmış olması. Bu egzersizin en dikkate değer sonucuysa Avrupa için birçok temel alanda değişimin gerekli ve kaçınılmaz olduğunun hem siyasi liderler, hem de fikir önderleri tarafından kabul edilmesi.

İstanbul Toplantısı'nda da da asıl olarak bu değişimin içermesi gereken farklı boyutlar tartışıldı. Bu bağlamda ilk kritik konu, Avrupa'nın küresel anlamda rekabet edebilmesi için ne yapması gerektiği sorusu. Durağan ekonomik büyümenin canlandırılması, yeni iş imkânları yaratılması, sanayicilerin Birlik sınırları içinde tutulması, üretkenliğin iyileştirilmesi ve nihayet Çin ve Hindistan'ın büyüyen ekonomik gücüyle rekabet edilebilmesi sorunun çerçevesini çizerken, çözüm önerileri arasında AR&GE ve eğitime yatırım, sosyal güvenlik -özellikle emeklilik- sistemlerinin yenilenmesi ve nitelikli göç öne çıkan başlıklar arasında yer alıyor. Ancak temelde yatan tartışma Avrupa'nın ekonomik ve sosyal modeli ile ilgili: Fransa, Almanya ve İtalya gibi Avrupa'nın yeni "hasta adamlarının" problemlerini aşabilmesi için izlenmesi gereken yol ne olmalı? Anglo-Sakson liberalizmi veya İskandinav sosyal modeli sürdürülebilir ekonomik kalkınmaya yardımcı olur mu? İspanya ve İrlanda'nın "mucizesinin" formülü nedir?

Avrupa'nın gündemine damgasını vuran ikinci konu ise enerji güvenliği. Bugüne kadar Birlik enerji iç pazarının serbestleştirilmesine odaklanmışken, içinde bulunduğumuz konjonktürde dış enerji güvenliği giderek önem kazanıyor. Bu konuda Avrupa'nın sıkıntıları birkaç noktadan kaynaklanıyor: Enerji ihtiyacı gün be gün artarken, hem enerji kaynaklarının hem de arzın çeşitlenmesi ve aynı zamanda enerji ulaşım yollarının farklılaşması ve güvenliklerinin sağlanması gerekiyor. Bu anlamda

Avrupa'yı en rahatsız eden konulardan biri Rusya'ya olan bağımlılık. Tabii bu sorunlara bulunacak cevaplar en önce AB'nin ortak bir duruş sergileyip sergileyemeyeceği ile alakalı. Dolayısıyla Avrupa için 2006'nın önceliğinin ortak bir enerji politikası oluşturmak için somut adımlar atabilmek olduğu konusunda herkes hemfikir, ancak bunu destekleyecek siyasi iradenin varlığı ve gücü belirsizlikler içeriyor. Enerji güvenliği küresel bir sorun haline gelmişken, Avrupalı devletler bugüne kadar tek başlarına hareket etmeyi tercih ettiler ve kısa dönemde de bu siyasetten vazgeçip geçmeyecekleri bir soru işareti.

Aslında Avrupa'nın enerji ile ilgili çıkmazı, ortak bir dış güvenlik politikası oluşturma çabalarının geleceği ile bire bir ilişkili. Her ne kadar Solana ve ekibi bu yolda çalışmalar gerçekleştirse de Avrupa dış politika ile ilgili konularda tek ses olmaktan halen çok uzak. "Farklılık içinde Birlik" fikri çokkültürlü toplum yapılarından kaynaklanan gerilimlerin yumuşatılması için Avrupa'nın elini güçlendirirken, Birliğin sahip çıktığı temel bir değer olan 'çok seslilik', enerji ve güvenlik gibi realpolitik konularda maalesef Avrupa'nın etkili bir küresel oyuncu olmasını engelliyor. Belki de önümüzdeki dönemde Birliğin başarması gereken en ciddi işlerden biri 'çok seslilik' ile 'tek seslilik' arasında bir denge kurabilmek.

Peki Avrupa'nın geleceğini şekillendirecek tüm bu hayati meselelerde Türkiye ve Türkiye'nin AB üyeliği nerede duruyor? Toplantıya katılanların büyük çoğunluğu küresel ekonomik rekabet, güvenlik ve enerji ile ilgili olarak Türkiye ile AB'nin çıkarlarının kesiştiğini ve bu beraberliğin iki taraf içinde yarar sağlayacağını düşünüyor. Yani diğer bir deyişle, Türkiye sorunun değil, çözümün bir parçasını temsil ediyor. Ancak tabii ki asıl problem bu kesişme noktalarının Avrupa kamuoyları tarafından daha iyi anlaşılabilmesi. Şu ana kadar ne Avrupalı ne de Türk siyasi liderlerin ve fikir öncülerinin bu doğrultuda pek başarı sağlayamadığı açık: Yapılan tüm anketler gösteriyor ki bir yanda Avrupa halklarının genişlemeye olan desteği azalıyor, diğer yanda Türkiye'de AB üyeliği ile ilgili şüpheler artıyor. İşte bu noktada İstanbul Toplantısı gibi iletişim platformlarının oluşturulması ve sürekliliğinin sağlamanın önemi bir kez daha ortaya çıkıyor. Karşılıklı faydaların anlaşılması ancak ortak bir geleceğin yönünü çizen konuların derinlemesine, düzenli ve açık olarak tartışılması ve bu tartışmaları bilgi temelinde besleyecek araştırma ve analizlerin yaygınlaştırılması ile mümkün.

Seda Domaniç Başev
EDAM Genel Sekreteri